

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar och till lagar som har samband med den

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar och till lagar som har samband med den (RP 241/2021 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jussi Päivärinne, justitieministeriet
- specialsakkunnig Mirja Kaspianranta, justitieministeriet
- överinspektör Matti Laiho, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- jurist Juha Jokinen, Konkurrens- och konsumentverket
- expert Anmari Brink Pacius, Finlands näringsliv rf
- jurist Lidia Blanco Sequeiros, Finanssiala ry
- jurist Emmi Meriranta, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- bolagsjurist Maija Karskela, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
- chef för samhällsrelationer Hanna Isbom, Suomen Vuokranantajat ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Syftet med propositionen är att effektivare än för närvarande förhindra att oskäligen indrivningskostnader tas ut i synnerhet hos företagsgäldenärer. Detta motsvarar skrivningen i regeringsprogrammet om att det ska föreskrivas en övre gräns i euro för indrivningskostnader även när gäldenären är någon annan än en privatperson i egenskap av konsument. Detta anknyter också till ett behov att förbättra likabehandlingen av företagsgäldenärer eftersom det tidigare förekommit avsevärda skillnader i indrivningskostnadernas belopp. Ett annat mål är att säkerställa att företagsgäldenärer har tillräckligt med tid för att göra anmärkningar eller betala före eventuella efterföljande indrivningsåtgärder.

Utlåtande EkUU 13/2022 rd

Ett ytterligare syfte med förslaget är att möjliggöra ett mer omfattande nyttjande av elektroniska indrivningsbrev. Detta gäller inte bara företagsfordringar, tratta och betalningspåminnelser före en tratta utan också konsumentfordringar.

Utskottet välkomnar syftena med förslagen. Utskottet anser att det centrala vid bedömningen av den föreslagna regleringen är att göra en avvägning mellan effektiv indrivning och möjligheter att utnyttja elektroniska utskickssätt å ena sidan och företagens och konsumenternas rättsskydd och likabehandling å andra sidan. I propositionen eftersträvas en jämvikt och en kompromiss mellan dessa aspekter. I en allt mer digitaliserad omvärld är det i och för sig motiverat att främja användningen av elektroniska betalningskrav, men samtidigt bör man i synnerhet i fråga om konsumentfordringar iakttä tillräcklig försiktighet och säkerställa att konsumenterna får information, eftersom det skede som följer efter indrivningen är rättslig indrivning som har betydande konsekvenser för konsumenternas rättsliga ställning och verksamhetsmöjligheter.

Regleringen av indrivningskostnader och tidsfrister

Ett av de viktigaste förslagen i propositionen är att föreskriva om de maximala indrivningskostnaderna. En del sakkunniga har riktat kritik särskilt mot behandlingen av utsökningsbara företagsfordringar som egen utgiftskategori. I propositionen föreslås det att direkt utsökningsbara fordringar i huvudsak ska jämföras med kostnaderna i den föreslagna lägsta kategorin av företagsfordringar.

Ekonomiutskottet betonar att regleringen måste eftersträva en balanserad lösning mellan borgenärs- och gäldenärsföretagens synvinklar. Skäliga indrivningskostnader är motiverade också ur borgenärernas synvinkel. Företagsindrivning kan inte heller till alla delar jämföras med konsumentindrivning, och avtalsfriheten bör ses som en viktig princip i regleringen av metodarsenalen för företagsindrivning. Samtidigt måste man också beakta ställningen för de aktörer som är föremål för indrivningen och att företagen inte bildar en homogen grupp i detta avseende. Det finns dock skäl att motverka omotiverat höga indrivningskostnader. Företagsgäldenären kan inte själv påverka kostnaderna, utan borgenären beslutar om dem eller så avtalar borgenären och indrivningsbyråerna bindande om kostnaderna. Med tanke på detta är det nödvändigt att begränsa avtalsfriheten.

Ekonomiutskottet noterar att det aktuella förslaget inte ändrar den grundläggande utgångspunkten att indrivningskostnaderna för utsökningsbara företagsfordringar är utsökningsbara bara upp till vissa eurobelopp utan någon särskild verkställighetsgrund. Om borgenären har haft kostnader som överstiger dessa belopp, kan borgenären ansöka om en verkställighetsgrund för dessa kostnader hos domstol. Förslaget begränsar således inte borgenärernas rätt att vidta indrivningsåtgärder jämfört med det nuvarande rättsläget. Ekonomiutskottet instämmer i bedömningen att risken för alltför stora indrivningskostnader ökar betydligt om indrivningskostnaderna i sin helhet är utsökningsbara utan att en verkställighetsgrund behöver sökas hos domstol. Ekonomiutskottet anser att den grundläggande lösningen är balanserad i detta avseende.

Ekonomiutskottet fäster dock också lagutskottets uppmärksamhet vid att lagen inte ens efter de nu föreslagna ändringarna till alla delar föreskriver om hur mycket betalningstid gäldenären ska ges mellan räkningens eller indrivningsbrevets datum och förfallodag eller från den tidpunkt då

Utlåtande EkUU 13/2022 rd

gäldenären enligt gällande transportvillkor ska få indrivningsbrevet. Bedömningen av frågan kommer till denna del fortfarande att vara beroende av myndighetspraxis. Ekonomiutskottet uppmanar lagutskottet att bedöma om bestämmelserna bör preciseras på den här punkten.

Indrivning genom tratta

Liksom redan tidigare i samband med behandlingen av kreditupplysningslagen, 86 § i betaltjänstlagen och straffregisterlagen påpekar utskottet att indrivningen genom tratta är sträng ur företagets synvinkel och att denna indrivningsmetod kan leda till anteckningar om betalningsstörningar på rätt kort tid och utan myndighetsbedömning. Enligt en utredning gjord av arbetsgruppen bakom propositionen har de andra nordiska länderna inte någon liknande indrivningsmetod i bruk. Indrivning genom tratta har dock å andra sidan ansetts vara en effektiv indrivningsmetod i situationer där gäldenären är ovillig att betala. Regeringen har med fog stannat för att strama åt förutsättningarna för indrivning genom tratta, särskilt i fråga om tidsfristerna för betalningspåminnelse och protest av tratta. Detta kan bedömas förbättra gäldenärens rättsliga ställning.

Hur indrivningsbreven levereras

Sakkunniga har kommit med kritiska synpunkter också i fråga om bestämmelserna om sändandet av indrivningsbrev för konsumentfordringar. Målet för reformen har varit att hitta en balans mellan möjliggörande av digitalisering och säkerställande av konsumenternas rättsskydd. I de kritiska bedömningarna betonas båda aspekterna: en del av de sakkunniga anser att den föreslagna regleringen inte tillräckligt flexibelt möjliggör elektroniska utskickssätt, medan andra anser att regleringen inte räcker till för att säkerställa konsumenternas tillgång till information i tillräcklig utsträckning med tanke på konsumenternas rättsskydd och förebyggandet av överskuldssättning. Den avvägning som gjordes i samband med beredningen av propositionen utmynnade i en kompromiss mellan dessa aspekter.

En del av de sakkunniga som utskottet hört ansåg att en elektronisk eller digital postlåda bör jämföras med direkt brevpост utan konsumentens särskilda samtycke. Ekonomiutskottet instämmer dock i bedömningen att alla konsument inte har faktiska möjligheter att ta emot digitala betalningskrav på grund av bristande digitala färdigheter. Därför är det motiverat att propositionen kräver att konsumenten ger sitt samtycke. Likaså kan det anses motiverat att samtycket är tidsbegränsat.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning har det å andra sidan också framförts att den föreslagna regleringen av elektroniska leveranssätt är för vag med tanke på konsumenternas rättsskydd och att det leveranssätt som används åtminstone bör vara allmänt brukligt. Det kan väntas medföra svårigheter för konsumenterna om dessa måste hålla reda på flera olika postlådor som skapats av exempelvis indrivningsbolag eller borgenärer. Ekonomiutskottet anser att den oro som framförts är motiverad. Å andra sidan instämmer utskottet i att det kan bli mycket mångtydigt att avgränsa bestämmelserna exempelvis till elektroniska postlådor som används allmänt. Däremot är det motiverat att bedöma olika sätt att precisera förutsättningarna för leveranssättet i bestämmelsen eller motiveringen till den.

Utlåtande EkUU 13/2022 rd

Om en precisering av bestämmelserna till dessa delar är lagstiftnings tekniskt problematiskt, bör man bedöma behovet av att förutsätta att betalningskravet sänds till konsumenten per brevpost innan en rättslig indrivning som avses i 6 § inleds.

Avslutningsvis

Ekonomiutskottet anser att de viktigaste lösningarna i de föreslagna bestämmelserna utgör en balanserad helhet. Utskottet välkomnar nyttjandet av digitala möjligheter i indrivningsverksamheten. Ekonomiutskottet föreslår dock att lagutskottet överväger om i synnerhet bestämmelserna om hur indrivningsbrev gällande konsumentkrediter ska skickas ut bör preciseras för att säkerställa tillgången till information med beaktande av behoven hos olika konsumentkategorier.

Likaså anser ekonomiutskottet att det är viktigt att följa hur den föreslagna regleringen fungerar och vilka konsekvenser den har med tanke på indrivningens funktion och förebyggandet av över-skuldsättning. Samtidigt vill utskottet påminna om att frågan anknyter till ett större regelverk som berör såväl företagarnas som konsumenternas ekonomi och verksamhetsmöjligheter.

Ekonomiutskottet fäster särskild uppmärksamhet vid den nu aktuella propositionen om kortare lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar (RP 109/2021 rd), som balanserar regelverket med tanke på borgenärernas och gäldenärernas villkor och som för sin del utgör ett nödvändigt motstycke till en effektiv indrivningslagstiftning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att lagutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 2.3.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml

medlem Atte Harjanne gröna

medlem Mari Holopainen gröna

medlem Hannu Hoskonen cent

medlem Eeva Kalli cent

medlem Matias Mäkyne sd

medlem Janne Sankelo saml

medlem Hussein al-Tae sd

medlem Veikko Vallin saf

medlem Johannes Yrttiaho vänst

ersättare Hilikka Kemppi cent

ersättare Juha Mäenpää saf.

Utlåtande EkUU 13/2022 rd

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.